సేకరణ-సంపాదకత్వం: కాత్యాయనీ విద్మహే

తెలుగు ఆధునిక సాహిత్యప్రపంచంలో బుచ్చిబాబుగా ప్రసిద్ధులైన శివారాజువెంకట సుబ్బారావు కథా రచయిత, నవలాకర్త, నాటక, నాటికా రచయిత, వ్యాసకర్త, సాహిత్య వివేచనా తత్పరుడు, ఆత్మ కథారచయిత, కవి, చిత్రకారుడు. 1946లో వెలువడిన ఆయన 'చివరకు మిగిలేది' నవలకు తెలుగు నవలా చరిత్రలో ఒక విశిష్టస్థానముంది. ఆయన 60 కథల వరకూ వ్రాశారు. ఆద్యంతాలు - మధ్య రాధ, ఉత్తమ ఇల్లాలు, ఒకే నిద్ర - ఎన్ని కలలు వంటి నాటకాలనూ, శిష్యరక్షిత, ఒమర్ ఖయ్యాం, రాయల కరుణకృత్యం లాంటి నాటికలనూ రాశారు. షేక్ స్పియర్ సాహితీ పరామర్శ చేశారు. 'నా అంతరంగ కథనం' అనే బాల్యజీవితానికి సంబంధించిన ఆత్మకథనూ, 'నన్ను మార్చిన పుస్తకం' అనే తన వ్యక్తిత్వాన్ని ప్రభావితం చేసిన పుస్తక ప్రభావక శక్తి పరిచయాన్నీ రాశారు. బుచ్చిబాబు రచనల్లో ఆయన బహుముఖ సృజనాత్మక సాహిత్య వ్యక్తిత్వాన్ని వెల్లడించేవి ఆయన రాసిన కథలు. కథారచనలో సమకాలిక కథారచయితల కంటే భిన్నంగా తనదైన ధోరణినీ, శైలినీ, కథా శిల్పాన్నీ ఏర్పరచుకున్న రచయిత బుచ్చిబాబు. - ***కేతు విశ్వనాథరెడ్డి (దీపధారులు పుస్తకంలో)***

బుచ్చిబాబు డైరీలు - సమయం, సందర్భం

సాంఘిక, ఆర్థిక, రాజకీయ, వైజ్ఞానిక సాహిత్య కళారంగాలలో చేసిన విశేషకృషివల్ల ప్రసిద్ధికి వచ్చిన వ్యక్తుల జీవితాలను పునర్నిర్మించి తరువాతి తరాలవాళ్ళకందించటానికి ఆయా వ్యక్తులు వ్రాసుకున్న డైరీలను - ఉత్తరాలను మించిన అధికారిక ఆధారాలు వేరేవీలేవు. ముఖ్యంగా సాహిత్య రంగంలో రచయితల వాఙ్మయ జీవిత సూచికలను సిద్ధం చేయటంలో భాగంగా వారి వాఙ్మయ జీవిత విశిష్టతలను వ్యక్తం చేసే డైరీలను - ఉత్తరాలను ప్రచురించటం ప్రయోజనకారిగా వుంటుంది.

డైరీ - దినచర్య రచన. వ్యక్తుల నిత్యజీవిత విషయాలను, కుటుంబ సంబంధాలను, స్నేహ సంబంధాలను, వృత్తిపర విషయాలను మాత్రమే కాక వాళ్ళ అభిరుచులను, అభిప్రాయాలను, కాంక్షలను, ఆంతర్యాలను, అలవాట్లను, ప్రవర్తనారీతులను, ఆశాభంగాలను పట్టి చూపించేది డైరీ. డైరీ వ్రాయటం అంటే వ్యక్తులు తమ అంతరంగాన్ని తామే తమముందు పరిశీలనకు పెట్టుకోవడమన్నమాట. ఏ

దాపరికాలు, భయాలు, వంచనలు లేకుండా అంతరంగాలను విప్పిపరచే వీలుండటం వల్ల డైరీలు చాలావరకు రచయిత అసలైన వ్యక్తిత్వానికి నిలువుటద్దాలుగా ఉంటాయి.

డైరీలు - ఉత్తరాలు ఆ వ్యక్తులకు సంబంధించిన విస్తృత సమాచారాన్నందిస్తాయి. ఈ విస్తృత సమాచారం తత్కాలంలో దానంతటదిగా సాధించే ప్రయోజనం పెద్దగా వుండకపోవచ్చు. కానీ తరువాత తరువాత ఆ వ్యక్తులను చుట్టుకుని జరిగే పరిశోధనలకు ముడిపదార్థంగా పనిచేస్తూ మార్గదర్శక సూత్రాలను నిర్దేశించగల స్థితిలో వుంటుందనటంలో సందేహంలేదు. ఈ సందర్భంలో డైరీలను - ఉత్తరాలను చెత్తకింద తీసిపారేసిన వాళ్ళున్నప్పటికి అలాంటి వాటి ఆధారంతోనే వర్జీనియావుల్ఫ్ వంటి రచయితలు చక్కని జీవిత చరిత్రలను రూపొందించిన విషయం గమనించవచ్చు.

ఈ క్రమంలో సామాజిక సాహిత్య రంగాలలోని మనుషుల డైరీలకు మరింత ప్రాధాన్యత ఉంది. సమకాలీన సామాజిక రాజకీయాంశాల పట్ల రచయిత ప్రతిస్పందనా స్థాయిని, చైతన్యాన్ని, రచయిత సాహిత్య దృక్పథం రూపొందుతున్న క్రమాన్ని అర్థం చేసుకొనటానికి ఈ విధంగా డైరీలు వల్ల లభించే విస్తృత సమాచారం తోడ్పడుతుంది. అసలు సాహిత్యరంగంలో డైరీలను ఉత్తరాలను సేకరించి అధ్యయనానికి వీలుగా సంపాదించి ప్రచురించటం పాశ్చాత్య భాషాసాహిత్యాలననుసరించి వచ్చిన సంప్రదాయమే. 1857 తరువాత తెలుగు సాహిత్యంలో వచ్చిన నూతన పరిణామం ఫలితమిది. ఈ క్రమంలో గురజాడ అప్పారావుగారి డైరీలు - లేఖలు, కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులుగారి డైరీలు - లేఖలు, విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారి డైరీలు - లేఖలు ప్రచురించబడ్డాయి. 2007లో మనసు ఫౌండేషన్ ప్రచురించిన 'రాచకొండ విశ్వనాథశాస్త్రి రచనా సాగరం' పుస్తకంలో 1935 నుండి 1941 వరకు లభించిన రావిశాస్త్రి డైరీలు చేర్చబడ్డాయి

ఆధునిక కాలంలో తెలుగుభాషా సాహిత్య రంగాలలో డైరీలను - ఉత్తరాలను సంపాదించి, ప్రచురించి అధ్యయనావకాశాలను విస్తృతం చెయ్యాలన్న దృక్పథం రోజురోజుకీ బలపడుతున్నది. ఈనాడు అటు రచయితలు - ఇటు విమర్శకులు రచయితల డైరీలను, ఉత్తరాలను బయటపెట్టటం ద్వారా ఆయా రచయితల రచనల గురించి కొత్త కొత్త విషయాలను తెలుసుకోవటం ఎట్లా వీలవుతుందో చెప్తున్నారు.

నిజానికి బుచ్చిబాబు డైరీలను 1983 లోనే బుచ్చిబాబు వాఙ్మయ జీవిత సూచికలో భాగంగా అచ్చువేయటం జరిగింది . 1978-1983 మధ్యకాలంలో చివరకు మిగిలేది నవల మీద పిహెచ్‌డి కి పరిశోధన చేస్తూ బుచ్చిబాబు సాహిత్య వ్యక్తిత్వాన్ని దృక్పథాన్ని అర్థం చేసుకొనటానికి ఆయన సమస్త సాహిత్యాన్ని సేకరిస్తూ అధ్యయనం చేస్తున్న ఆరోజుల తపనను తీర్చిన సాహిత్యంలో బుచ్చిబాబు డైరీలు, ఉత్తరాలు ప్రధానమైనవి. బుచ్చిబాబుగారి భార్య శివరాజు సుబ్బలక్ష్మి గారు విశాల హృదయంతో అవి అన్నీ చూడటానికి నాకు అవకాశం ఇచ్చారు. 1980 మేలో వారం రోజులు, జూన్‌లో వారం రోజులు, జులైలో వారం రోజులు - 1981 జులైలో మరో వారం రోజులు హైదరాబాదులో వారింట్లోనే వుండి డైరీల పని చూసుకోవటం జరిగింది. యింకా మిగిలివున్న డైరీలను నాతోపాటు వరంగల్‌కు తీసుకొచ్చుకోవటానికి సుబ్బలక్ష్మిగారంగీకరించటంతో - తెచ్చుకున్న డైరీలపని 1981 సెప్టెంబర్‌లో కొంత, 1982 జనవరిలో మరికొంత చేసుకోగలిగాను. 1982 మార్చిలో మళ్ళీ ఒకసారి హైదరాబాదు వెళ్ళి మూడు రోజులుండి డైరీల పని పూర్తిచేసుకుని వచ్చాను.

బుచ్చిబాబు వ్రాసుకున్న డైరీలు మొత్తం 18 లభించాయి. వాటిలో మొదటిది 1935 సంవత్సరపు డైరీ. ఆ తరువాత నాలుగు సంవత్సరాల డైరీలు లేవు. 1940 సంవత్సరపు డైరీ ఉంది. ఆ తరువాత ఆరు సంవత్సరాల డైరీలు లేవు. మళ్ళీ 1947-48 సంవత్సరపు డైరీలు వున్నాయి. 1949 సంవత్సరపు డైరీలేదు. 1950 డైరీ వుంది. 1951 డైరీ లేదు. 1952 డైరీ ఉన్నది. తరువాత రెండు సంవత్సరాల డైరీలు లేవు. 1955, 1956 సంవత్సరపు డైరీలున్నాయి కానీ 1957 డైరీలేదు. 1958 నుండి 1967 వరకు మొత్తం పది డైరీలు వరుసగా

ఉన్నాయి. దొరికిన మొదటి డైరీ అంతముందునుండే ఆయన డైరీలు వ్రాయటం ప్రారంభించి వుండటానికి వీలుంది. 1967లో మరణించే వరకు ఆయన డైరీ వ్రాశాడు. అయితే మధ్యలో ఆయా సంవత్సరాల డైరీలు దొరకకుండా పోయినవి 15. వీటిని గురించి శ్రీమతి సుబ్బలక్ష్మిగారు కూడా ఏమీ చెప్పలేకపోయారు. ముఖ్యంగా బుచ్చిబాబు నవలా వస్తువును గురించి ఆలోచించే సమయంలోని డైరీలు దొరకక పోవటం వలన ఆ నవల గురించి తెలియవలసిన రచయిత అంతరంగం వెలుగులోకి రాకుండా పోయింది.

దొరికినంతవరకు డైరీలలో కొన్నిరోజులు అసలేమీ వ్రాయబడలేదు. మరికొన్ని రోజులలో ఎత్తివ్రాసి చూపించదగినంత ముఖ్యవిషయాలు కనిపించవు. అలాంటివాటినన్నింటిని వదిలివేయటం జరిగింది. ఆయన దినచర్యలన్నీ కూడా యధాతధంగా ఎత్తివ్రాయలేదు. వాఙ్మయ జీవిత విశేషాలయిన రచనలు చేయటాన్ని గురించిన వివరాలను, వాటికి సంబంధించిన ఆదాయాలను, చేసిన ఉపన్యాసాలను, సమకాలీన సాహిత్యం, సినిమా మొదలైన కళారూపాలను గురించిన అభిప్రాయాలను, సమకాలీన రచయితలతో వున్న సంబంధ బాంధవ్యాలను దృష్టిలో వుంచుకుని బుచ్చిబాబు డైరీలలోని విషయాలను ఎత్తి వ్రాయటం జరిగింది. ఆ మేరకు బుచ్చిబాబు డైరీలు నా దృష్టి కోణం నుండి ,సాహిత్య సాంస్కృతిక ప్రయోజనాల కోణం నుండి కొంత సెన్సార్ అయినవనే చెప్పాలి.

బుచ్చిబాబు డైరీలు 1935 నుండి లభిస్తున్నాయి. అప్పటికి ఆయనకు 20 సంవత్సరాలు. ఇంటర్మీడియట్ చదువు పూర్తయింది. రచయితగా, చిత్రకారుడుగా, నాటక అభిమానిగా సాహిత్య అధ్యయన పరుడుగా ఆయన రూపొందుతున్న కాలం అది. ఆ కాలంలోనే ఆయన దినచర్య రచన ప్రారంభించారు.. ఇంగ్లీష్ భాషా సాహిత్యాల పట్ల ఆయనలో ప్రత్యేక అభినివేశం బలపడుతున్న కాలం కూడా అది. తరువాత ఆయన ఇంగ్లీష్ సబ్జెక్ట్‌తో బియ్యే చెయ్యటమే కాక ఇంగ్లీష్ ఎమ్మే కూడా చేసారు. అందువల్లనే కావచ్చు ఆయన డైరీలు చాలా వరకు ఇంగ్లీష్‌లోనే ఉన్నాయి. వాటిని ఎడిట్ చేస్తూ ఎత్తి రాసుకొంటున్నప్పుడు నేను ఇంగ్లీష్‌లోనే రాసుకొన్నాను. బుచ్చిబాబు చిత్రకారుడు కూడా కనుక డైరీలలో చాలా వాటికి స్వయంగా చిత్రించి వేసుకొన్న కవరు పేజీలు ఉన్నాయి.

ఈ డైరీలు బుచ్చిబాబు లేఖలే కాక ఆయనకు ఇతర సాహిత్యకారులు రాసిన లేఖలుతో సహా 'బుచ్చిబాబు వాఙ్మయ సూచిక' ను రూపొందించి నా సిద్ధాంత వ్యాసం 'చివరకు మిగిలేది:మానసిక సామాజిక స్రవంతి- నవలా విమర్శ' కు అనుబంధంగా ప్రచురించి ఇప్పటికి 32 ఏళ్ళు. 2015(జూన్ 14)-2016 బుచ్చిబాబు శత జయంతి సంవత్సరం. కొత్తతరాన్ని బుచ్చిబాబు సాహిత్య అధ్యయనం వైపు ప్రేరేపించటానికి బుచ్చిబాబు డైరీలు ప్రచురించటం అవసరమని అదెలా ఆచరణ సాధ్యం చెయ్యాలా అని ఆలోచిస్తున్న తరుణంలో 2015 జూన్ 14న అమెరికాలో వీక్షణం నెలవారీ సదస్సులో నేను పాల్గొనటం జరిగింది. కిరణ్‌ప్రభ గారి ఇంట్లో జరిగిన ఆ సదస్సులో బుచ్చిబాబు సాహిత్యం గురించి మాట్లాడే అవకాశం నాకు లభించింది. ఆ సందర్భంలో సాగిన సంభాషణ ఫలితం బుచ్చిబాబు డైరీలను కౌముదిలో సీరియల్‌గా ప్రచురించటానికి కిరణ్‌ప్రభగారు ఇష్టంగా ముందుకు రావటం. కొత్తతరం పాఠకులకు కొత్త పద్ధతిలో బుచ్చిబాబును చేరువ చెయ్యటం మంచిదే కదా అని నేను 'సరే' అన్నాను. ఇంగ్లీష్‌లో ఉన్న డైరీలను తెలుగు చేసి వేద్దామని కూడా ఆయనే అన్నారు. బుచ్చిబాబు డైరీల ప్రచురణకు సమయం సందర్భం ఇలా సమకూడాయి. ఈ నాడు ఇందుకు అవకాశం కల్పించిన కౌముది నిర్వాహకులు కిరణ్‌ప్రభ గారితో పాటు, ఆనాడు ఈ పనిలో ప్రేరణ అయిన బంగోరె (బండిగోపాలరెడ్డి)గారు ఈ పని ఇంత సమగ్రంగా చేయటానికి పూర్తి సహాయ సహకారాలు అందించిన శివరాజు సుబ్బలక్ష్మి గారు - నాకెప్పుడూ స్మరణీయులు.

\- *కాత్యాయనీ విద్మహే*

(క్రిందటి సంచికనుంచి కొనసాగింపు)

బుచ్చిబాబుగారికి ప్రముఖులు వ్రాసిన ఉత్తరాలు

సికింద్రాబాద్
అక్టోబర్ 10, 63

బుచ్చిబాబుగారికి,

ఉత్తరం అందింది. చూడగానే నవ్వొచ్చింది. మీకు యే విషయాలూ గుర్తుండవు. చిత్రమేమిటంటే, మీ గూర్చిన విషయాలు కూడా మీకు గుర్తుండవు. తెలుగు విద్యార్థిలో యెస్సే కృష్ణశాస్త్రిగారిని గురించి, త్రివేణిలో స్కెచ్ గ్లాస్ మాన్షన్ చూశావో లేదో నాకు తెలీదు – అని వ్రాశారు. మొన్న ఉత్తరంలో గ్లాస్ మాన్షల్ చూశాననీ, తెలుగు తెలీని కొందరు మిత్రులకి చూపించానవన్నీ, చదివి మీ నవల ఇంగ్లీషులోకి అనువదించబడకపోవడం దురదృష్టం అని అన్నారనీ రాశాను గదండీ! ఐనా మీరు చిత్రమైన నాకు మీతో పరిచయం ఉన్న వారెవరూ మిమ్మల్ని లైక్ చెయ్యకపోవడం జరగవనిపిస్తుంది. నాకు యేరో అల్బీరియల్ మోటివ్ ఉన్న వారైతే తప్ప.

తెలుగు విద్యార్థి చూడలేదు. ఆంజనేయులు గారి దగ్గర ఉందేమో అడిగి చూస్తాను. మూడు Volumes of stories have been published a fortnight back by local – and I shall ask him to send you copies అని వ్రాశారు. ఆ మధ్యలో పదాలు తెలియలేదు. ఇక్కడ పుస్తకాల షాపుల్లో కనుక్కుందామనిపించినా, యింత త్వరగా వీళ్ళ దగ్గరకు రావు కాబట్టి తెలుసుకోలేదు. ఆంజనేయులుగారు దసరాకి అక్కడికి వస్తే తిరిగి వచ్చేటప్పుడు తెచ్చి పెట్టమని అడగాలనుకుంటున్నాను.

చివరకు మిగిలేది ఇంగ్లీషులో చూడాలని నా కోర్కె. మీరా అనువదించడానికి పూనుకోరు, యే పబ్లిషర్ ఐనా అచ్చు వేస్తాము, అని అడిగితే తప్ప. వెస్టర్న్ పబ్లిషర్స్ కి యాక్సెస్ ఉన్న వ్యక్తి ఒకరికి మీతో పరిచయం ఉండి, అనువదించమని మిమ్మల్ని అడిగితే తప్ప మీరు ఆ పనికి పూనుకోరని నాకనిపిస్తుంది. మీ ఆరోగ్యం సరిలేదని వ్రాశారు. నేను అప్పుడు అక్కడికి వచ్చినప్పుడు కూడా మీరు పూర్తిగా స్వస్థతగా లేనట్లనిపించింది. మీ ఆరోగ్యం గూర్చిన జాగ్రత్త కనీసం సుబ్బలక్ష్మిగారైనా తీసుకుంటారని నా విశ్వాసం. కలం పట్టని రచయితల సంఘం అనువాదం చూసినప్పుడు అంత్ అయింప్రెస్ కాలేదు కానీ గ్లాస్ మాన్షన్ చూసినప్పుడు నిజంగా యెప్పుడు మీరు చివరకు మిగిలేది అనువదిస్తారా అని అనిపిస్తోంది.

నా నవల యింగ్లీషులోకి రావడం విషయం – ఆ ప్రయత్నం చెయ్యాలనికూడా లేదు. పుస్తకం తెలుగులోగానీ, యింగ్లీషులోగానీ అచ్చుకావాలనే కోర్కె ఉన్నా అచ్చులో చూడాలన్న impatience లేదు. ఒకప్పుడు ఉండేది. వెంటనే అచ్చుకాకపోవటం వకరకంగా మేలు జరిగిందనే అనిపిస్తోంది. మీ సూచనలు చూశాక, అవి సరైనవే అనిపించినా నాకై నేను వాటిని నిర్ణయించుకోకుండా అంగీకరించడం (for granted) growthకి అడ్డం అని నా అభిప్రాయం. నా పుస్తకాన్ని కొందరు నవల అనడానికీ, కొందరు కథ అనడానికీ అభ్యంతర పెట్టరనేది విదితం. నాకేమనిపించిందంటే it is too big to a story and too short to be a novel. ఐతే దానికి కంటిన్యూషన్ యెలాగూ ఉన్నప్పుడు దానిని నవలనో, కథ అనో అచ్చు వేయించడం యెందుకు చెయ్యాలని అనిపిస్తోంది. మన దేశానికి సంబంధించిన పాత్రలు ఏదో ఒక భాషకి చెందినవాళ్ళు కాకుండా ఉండడం సాధ్యంకాదు. డెలిబరేట్గా యే రీజనల్ లాంగ్వేజ్‌కి చెందకుండా చెయ్యడంవల్ల ప్రత్యేకంగా సాధించగలిగిందేమీ కనిపించలేదు. కాగా అలా చెయ్యడం వల్ల rootlessగా situate చేసినట్లనిపించింది. మీరన్నట్లు ఇన్సిడెంట్స్ యింకా మార్చాల్సిన అవసరం ఉందనిపించింది. పోతే నవలలో డ్రామాలోలాంటి డైలాగ్‌ని ఉపయోగించడం వల్ల జరిగే merit, de merit విషయం

యింకా ఆలోచిస్తున్నాను. కాబట్టి దానిని మళ్ళీ వ్రాయాలనుకుంటున్నాను. కానీ మీరు చెప్పినట్లు కథగా క్లుప్తం చెయ్యడం – బహుశా చెయ్యకపోవచ్చు, యెందుకంటే అలా చెయ్యడం అంటే "యెల్లోరాలో ఏకాంతసేవ"లోని బిగుతు తీసుకురావడం – అది ఆ రచయిత బుచ్చిబాబుకే సాధ్యం. కాబట్టి ఆ అసాధ్య సాహసానికి పూనుకోలేకపోతున్నాను. దానిని ఒక పుస్తకంగా అచ్చువేస్తే నవలా – కథా అన్న వివాదానికి తావుకావాలని యివ్వడం అవుతుందేమో అనిపిస్తోంది. యెలాగా కంటిన్యూషన్ ఉంది కాబట్టి, పెద్ద నవలగా సాగించాలని ఉంది. అంచేత, కొద్దికాలం పోయాక, తీరుబడి చూసుకుని దానిని రీరైట్ చేసి తరువాయి కూడా రాయడం సాగించాలని ఉంది. మీకు పంపించడం వల్ల, దానిని తిరిగి పరిశీలించుకోడానికీ, వెంటనే పత్రికలనో, ప్రచురణాలయాలనో అప్రోచ్ కాకుండా ఆగిపోవడానికి అవకాశం కలిగింది. మీ సూచనలూ వగైరా, ఆ పుస్తకం కోసమే పరిమితం ఐపోయి కాక, రచయితగా నా ప్రయత్నం మొత్తానికి చాలా మేలు కలిగించాయి.

థీసిస్ యింకా సాగుతోంది. డిసెంబర్‌లోగా రీసర్చి వర్కు పూర్తి అయిపోతుంది. ఆ తరువాత యింక పుస్తకాలు చూడడం, రెఫర్ చెయ్యడం ఉండకూడదు. ఆ తరువాత ఫైనల్‌గా రాయడం – వో ఆరు నెలలలో ఐపోవచ్చు. మొత్తానికి వచ్చే వర్షాకాలంలోగా సబ్మిట్ చెయ్యగలననుకుంటున్నాను. రెండు సంవత్సరాలలో బహుశా వెస్టర్న్ పబ్లిషర్స్‌కి యాక్సెస్ రావొచ్చేమో అనిపిస్తోంది. న్యూ డైరెక్షన్స్‌ని కాంటాక్ట్ చేశాను. యెగ్జిస్టెన్షలిజం – అందునా సార్త్ర గూర్చి – అంటే చాలా అవకాశం ఉందనీ, get the permission of your University and pl. send the typed script అనీ జవాబు వచ్చింది. వ్రాసినదెవ్వరూ అనే కన్సిడరేషన్‌తో కాకపోయినా సార్త్ర ని గూర్చి కాబట్టి యెవరో ఒకరు తప్పక అచ్చువెయ్యొచ్చనిపిస్తోంది..

అన్నట్లు, మీకు వీలైతే British Council Library నుంచి సార్‌తర్‌ని గూర్చి Phllip shoddy రాసిన పుస్తకం తెప్పించి ఆంజనేయులుగారు వచ్చినప్పుడు యిచ్చి పంపండి. Inconvenience కాకపోతే తప్పక పంపించండి. ఓ వారంలో చదివి దానికి మద్రాసు యిక్కడినించే పంపేస్తాను.

రిసెర్చి అయిపోయాక వీలుచూసుకుని, మీ కథలు, నవల ఎడిట్ చెయ్యాలనుకుంటున్నాను. దానికి వ్యాఖ్యానపు వ్యాసం వ్రాసి జతపర్చుతూ. రాశాక కొంతకాలం అలాగే వుంది, ఆ తరువాత కూడా నాకు ఫరవలేదనిపించితే తరువాయి జరుగవలసిన కార్యక్రమం కోసం మీకు పంపిస్తాను. నవలనించి extracts కొన్ని కథలు పూర్తిగానూ, కొన్నిటినించే extracts సెలక్ట్ చేసి ఆ తరువాత వ్యాసం జతపరచాలని ఉంది.

నేను మళ్ళీ వర్షాకాలంలో అటుకేసి రావాలని అనుకుంటున్నాను. సుబ్బలక్ష్మిగారికి మా నమస్కారాలు.

గౌరవంతో, ప్రేమతో

మధుబాబు

❦❦❦

ప్రియ మిత్రులు శ్రీ బుచ్చిబాబుగారికి,

నమస్కారములు, మీకు ఉత్తరం వ్రాయాలని కొన్ని రోజులనుంచీ అనుకుంటున్నాను. కానీ ఆఫీసు పని, ఇతర వత్తిడుల కారణంగా వీలుపడలేదు అక్టోబరు నెల 'భారతి 'చూస్తే బెర్ట్రండ్ రస్సెల్‌పై మీవ్యాసం కనిపించింది. అప్పుడే ఫిల్ము చూసి వచ్చి కళ్ళు నొప్పిగా ఉన్నా చదవకుండా ఉండలేకపోయాను. రస్సెల్‌పై మీరు వ్రాయాలి చదవాలి అనుకుంటూ ఉండేవాణ్ణి. అది ఈనాటికి సాధ్యమైంది. సమగ్రమైన వ్యాసం, ఒక తీరూ తెన్నీ, స్పష్టత ఉన్న వ్యాసం. ఒక ఇరవై ఏళ్ళనాపాటు రస్సెల్ గ్రంథాలని చదువుతూపోయి ప్రభావితులై మననం చేసుకుని,

ఏర్పరచుకున్న భావాలను ప్రతిభావంతంగా వెల్లడించిన వ్యాసం. ఆంధ్రలో thinkers అయిన రచయితలంతా మీవ్యాసాన్ని చదివి Intellectual treat అనుభవిస్తాని అనుకుంటాను. ఈ శతాబ్ధిలో world thinkingను infelluence చేసినవాడు రస్సెల్. మీరతని వ్యక్తిత్వాన్నీ భావనాలోకాన్ని బాగా పరామర్శ చేశారు. భగవంతుడు మీకు ఆరోగ్యం ఆనందం, మంచి అనుభవం ఇవ్వాలని ప్రార్థిస్తాను.

చాలా విషాద వార్త విన్నాను. మిత్రులు భాస్కరభట్ల చనిపొయ్యారా? ఆయనతో నాకు 18 ఏళ్ళ పరిచయం. ఆయన రచనలని నేను అంతగా మెచ్చుకోలేకపోయాను. కాని మిత్రుడుగా సన్నిహితుడుగా ఆయనతో కలిసి హోటల్లో రాత్రులు ప్రొద్దుపోయి టీలు త్రాగిన రోజులు జ్ఞాపకమొచ్చాయి. ఈమధ్యన ఇక్కడ నాకు బాగా సన్నిహితుడు అట్లూరి పిచ్చేశ్వరరావు (భార్యాభర్తలు, వివాహబంధం మొదలగు సినీమాలకు రచయిత) హఠాత్తుగా చనిపోయారు. క్రితం రోజు ఆయనకు ఒక ఫిలిం స్టూడియోల్లో కలిసి అవీ యివీ మాట్లాడాను. (అతను గోపీచంద్ చెల్లెలి భర్త) మంచి సంస్కారం ఉన్నవాడు.

ఏం చేద్దాం. వెళ్ళేవాళ్ళు వెళ్తారు. మీ ఆరోగ్యం కొంత బాగుపడిందని అనుకుంటాను. అన్నట్టు షేక్స్పియర్ వ్యాసం అచ్చయిందా? కొద్దిరోజుల్లో హైదరాబాదు వస్తాను. అప్పుడు కలుసుకుంటా. నల్లకుంటలో స్థలం కొన్నాను.

మీరూ, మీ శ్రీమతిగారూ కుశలమనుకుంటా

– D.R

కొనసాగింపు వచ్చేనెల

Post your comments